

EĞİTİMCİLERİN ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

EDUCATORS' VIEWS ON THE PROTECTION OF STUDENTS' PERSONAL DATA

Adem BAYAR¹ Bekir KORKMAZ²

ÖZ: Bu araştırmada Niğde'nin Çamardı İlçesi'nde görev yapan eğitimcilerin bakış açılarına göre kişisel veri kavramının tanımı, öğrencilerin korunması gereken kişisel verilerinin neler olduğu, öğrencilerin fotoğraf ve videolarının sosyal medyada paylaşılması durumu, öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler ve öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi korunmasına yönelik öneriler incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemi çerçevesinde olgubilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Maksimum çeşitliliği sağlamak amacıyla çalışma grubu; ilkökul, ortaokul ve liselerde görevine devam eden, farklı alanlarda çalışan eğitim yöneticisi ve öğretmenlerden meydana gelmiştir. Araştırma bulgularına göre eğitimcilerin kişisel veri kavramını literatürde geçen tanımlara benzer şekilde algıladıkları görülmüştür. Eğitimciler, öğrencilerin korunması gereken bilgilerini; kimlik bilgileri, aile bilgileri, fotoğraflar, sınav, karne ve not bilgileri, adres bilgileri, videolar başta olmak üzere on sekiz maddede sıralamışlardır. Ayrıca öğrencilerin sınıf ortamındaki fotoğraf ve videolarının paylaşılmaması gerektiğini veya belli şartlarda paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasının öğrencilerde; içine kapanma, alay edilme, siber zorbalığa maruz kalma, aşağılanma, güvensiz hissetme ve akran baskısına sebep olabileceği bulgularına ulaşmıştır.

ABSTRACT: In this study, the definition of the concept of personal data, what the personal data of students are to be protected, the situation of sharing students' photos and videos on social media, the negative effects that may arise due to the failure to protect the personal data of the students and recommendations for better protection of students' personal data have been examined according to the perspectives of the educators working in Çamardı district of Niğde. The research was carried out by qualitative research method using phenomenology pattern. In order to ensure maximum diversity in the research, the working group was formed from education managers and teachers who continue to work in primary, secondary and high schools and work in different fields. According to the results of the research, it was seen that the educators perceived the concept of personal data similar to the definitions in the literature. Educators have listed the information that students need to protect in eighteen items as especially identification information, family information, photos, exam, report card and grade information, address information, videos. They also stated that students' photos and videos in the classroom environment should not be shared or should be shared under certain conditions. It has been concluded that the inability to protect students' personal data can cause introversion, ridicule, cyber bullying, humiliation, feeling insecure, peer pressure in students.

Anahtar Kelimeler: Veri, Kişisel Veri, Verilerin Korunması

Keywords: Data, Personal Data, Data Protection

Bu makaleye atf vermek için:

Bayar, A. ve Korkmaz, B. (2022). Eğitimcilerin öğrencilerin kişisel verilerinin korunması konusundaki görüşleri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), ss. 133-147

Cite this article as:

Bayar, A. & Korkmaz, B. (2022). Educators' views on the protection of students' personal data. *Trakya Journal of Education*, 12(1), pp. 133-147

¹ Doç. Dr. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, adembayar80@gmail.com, 0000-0002-8693-9523

² MEB, Okul Müdürü ve Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, bekirkorkmaz1@gmail.com, 0000-0002-1843-9754

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Internet and social media usage are increasing day by day in the world and in our country (www.aa.com.tr). Executives and employees of official institutions also use information technologies and the internet to provide information, sometimes to make announcements and sometimes to promote the work. In recent years, it has been obvious that the technology which has developed in this area has many benefits, but also some harms. One of these damages is the inability to protect personal data. Protection of personal data is of particular importance in educational circles. Educational institutions, schools and teachers do not want to harm children while ensuring their personality, academic and social development. However, due to the unpredictability of these damages or as a result of an error, educational institutions and employees have been reported in national and local media in the past with some similar practices (<https://www.memurlar.net/>). In addition, although the answers given by the students to various questions in the classroom are shared on social media for humorous purposes, these posts may leave students in a difficult situation and humiliate them, cause them to be excluded by their friends, nickname themselves or cause negative psychological consequences (<https://www.youtube.com/>). The Ministry of National Education has published articles on taking certain measures on this issue. Despite all these measures, it is not known exactly how much progress has been made in this regard, but the question "How much awareness has been created among school administrations and teachers in the protection of personal data?" is still not fully answered. In this context, the relevant study is important in terms of trying to answer this question and drawing attention to the issue.

Method

This research has been carried out with a qualitative research approach. The purpose of using the qualitative research method is that this method aims to deal with the problem in a unique way by using different branches of science and approaching the facts and events with an inclusive perspective.

Findings

This research examines the educators' perception of personal data; It shows that they perceive descriptive information as personal information, all kinds of information, information subject to consent, private information and information open to abuse. Researchers also have identified personal data of educators and students that should be protected as identity information, family information, photographs, exam, report card and grade information, address information, videos, economic information, contact information, physical information, health information, guidance service records, all kinds of username and passwords, custody information, interest and ability information, out of school activity records, school arrival and departure time, school bus information, and elective course information.

According to the findings of this research, 58% of the participants stated that the photos and videos recorded in the classroom could be shared, but they stated that the sharing should be under certain conditions. In this context, they put forward the conditions that the sharing should be on educational platforms, the student being shared should be prevented from being identifiable, the permission of the student's parents should be obtained, and the sharing should be considered as an exemplary behavior by the educational circles. 42% of the participants stated that they did not find it right to share it and did not put forward any conditions for it to be shared.

Participants have evaluated the negative effects that may arise due to the failure to protect the personal data of the students in terms of psychological, security and social aspects. Accordingly, the effects that may arise due to the failure to protect the personal data of the students in terms of psychological aspects are withdrawal, mockery, cyberbullying, humiliation, feeling insecure, peer pressure. In terms of security, the negative effects that will arise due to the failure to protect the personal data of the students are frauding, theft, access to personal accounts, criminal charges and life safety. Socially, these negative effects will be seen as isolation from society and negative relationships with friends.

According to the research findings, educators have made their suggestions for better protection of students' personal data; raising the awareness of the students, providing in-service training to teachers, raising the awareness of parents, pioneering the counselors, preventing identifiability, regulating physical conditions, preventing audio and video recording devices in schools, providing education in the family, providing necessary supervision.

Discussion and Conclusion

Schools are one of the places where personal information is mostly processed. As schools are open system organizations, they constantly interact with the external environment. The school can sometimes play the role of the source and sometimes the receiver of personal data in its relations with its environment. Personal data can be for both parents and students. The processing of personal data in schools is generally within the scope of school enrollment processes, student guidance services, general education processes, monitoring student success and social developments, infirmary services in boarding schools and social clubs and events. The extensive processing of students' personal data both facilitates school administrators and teachers' work and increases their responsibility in terms of protecting personal data. It is so important to recognize the students in order to reach the target in educational processes and to provide them with a better education; nevertheless, the need to protect the personal data of students should not be overlooked or else sharing this information can threaten the safety of the student, harm the physical and psychological health of the students, and cause physical and moral damage to the students.

Based on the findings and results of this research, the researchers have made some suggestions. These;

1. Some activities should be organized for trainers or educators on the protection of personal data, teachers should be informed through in-service training.
2. Students and parents should be made conscious about the protection of personal data. In this context, counselor learners and information technologies and software teachers should be more active.
3. The issue of protecting students' personal data should be examined more broadly from the perspective of parents and students.
4. The personal data of the students should be defined more clearly by the Ministry of National Education, and the conditions for sharing personal data should be determined.

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde internet ve sosyal medya kullanımı giderek artmaktadır (www.aa.com.tr). Bazen bilgi vermek bazen duyuru yapmak bazen de yapılan çalışmalarını tanıtmak amacıyla resmî kurumların yöneticileri ve çalışanları da bilişim teknolojileri ve internetten yararlanmaktadırlar. Son yıllarda, bu alanda gelişen teknolojinin birçok yararı olmakla birlikte birtakım zararları olduğu da ortadadır. Bu zararlardan biri de kişisel verilerin korunamaması durumudur. Dünyada giderek önem kazanan kişisel verilerin korunması konusunda ülkeler kendi önlemlerini hızla almaya başlamışlar ve kişisel verilerin korunmasıyla ilgili hukuki tedbirleri yayımlamışlardır. Bu durumun son örneklerinden birisi olarak Avrupa Birliğinde, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR), birliğe üye ülkelerin uyması zorunlu bir yönetmelik olarak 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir (<https://tr.wikipedia.org/>). Ülkemizde ise 2010 yılında Anayasamızda yapılan bir değişiklikle anayasal düzeyde korumaya kavuşan kişisel veriler, daha sonra 24.03.2016 tarihinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun kabul edilmesiyle birlikte hukuksal olarak güçlü bir korumaya kavuşmuştur (<https://www.resmigazete.gov.tr/>).

Eğitim çevrelerinde, kişisel verilerin korunması hususu ayrı bir öneme sahiptir. Eğitim kurumları, okullar ve öğretmenler çocukların kişilik, akademik ve sosyal gelişimlerini sağlarken onlara zarar vermek istemezler. Fakat bu zararların öngörülememesinden dolayı veya bir hata sonucu, eğitim kurumları ve çalışanları da benzer bazı uygulamalarla geçmişte ulusal ve yerel basında haber konusu yapılmıştır (<https://www.memurlar.net/>). Ayrıca öğrencilerin sınıf ortamındaki çeşitli sorulara verdikleri cevaplar sosyal medyada mizah amaçlı paylaşılsa da bu paylaşımlar öğrencileri zor durumda bırakıp küçük düşürebilir, arkadaşları tarafından dışlanmalarına, kendilerine birtakım lakaplar takılmasına neden olabilir veya olumsuz psikolojik sonuçlara sebep olabilir (<https://www.youtube.com/>). Millî Eğitim Bakanlığı bu durumun farkına vararak, öğrencilere ait görsel, işitsel ve kişisel verilerin korunması amacıyla 2017-12 no'lu genelgeyi ve Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün 29.01.2020 tarih ve 2099889 sayılı yazısını yayınlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı bu yazıda kişisel verilerin korunması konusunda gereken farkındalığı artırmak, personelinin göreviyle ilgili yetki ve sorumluluklarını hatırlatarak, konuya dikkat çekmek istemiştir. Ayrıca okullarda düzenlenen etkinliklerin paylaşılması ve tanıtılması için tüm öğrenci velilerinden açık rıza onaylarının alınması, öğrencilerin maddi ve manevi yönden olumsuz etkilenmesine neden olacak her türlü paylaşım ve bilginin önüne geçilmesini istemiştir.

Tüm bu tedbirlere rağmen bu konuda ne kadar yol alındığı tam olarak bilinmemekle birlikte; "Kişisel verilerin korunmasında okul yönetimleri ve öğretmenlerde ne kadar farkındalık oluşmuştur?", sorusu hala tam olarak yanıtlanmamıştır. Bu bağlamda ilgili çalışma bu soruya yanıt vermeye çalışması ve konuya dikkat çekmesi açısından önem arz etmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında kişisel veri kavramının tanımı, kişisel verilerin korunmasına olan ihtiyaç ve Türkiye’de kişisel verilerin korunması durumlarına değinilmiştir.

Kişisel veri kavramı

Kişisel veri kavramı öncelikle 1960’lı yıllarda Avrupa ve Amerika’da tartışılmaya başlanmış olsa da günümüze kadar geçen sürede teknolojinin hızla gelişmesi, veri depolama kaynaklarının artması, veri depolamanın kolaylaşmasıyla birlikte daha sık duyulan bir kavram haline gelmiştir. Kişisel verileri anlamak ve koruyabilmek için öncelikle kişisel verinin ne anlama geldiğini kavramak gerekmektedir. Türk Dil Kurumu’na göre "kişisel" kelimesinin konunun öznesi olan kişi ile alakalı, kişiye dair, kişiye has, kişiye özgü veya kişiye özel gibi anlamlara geldiği anlaşılmaktadır. "Veri" kelimesinin karşılığına bakıldığında ise daha çok malumat olarak isimlendirilen “bilgi” sözcüğü ve “veri” sözcüğüyle eşanlamlı olarak kullanılan “data” sözcüğüyle karşılaşılmaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Buradan hareketle kişisel veri kavramı kısaca, kişiye özel bilgi olarak tanımlanabilir. Kişisel veri kavramı için İngilizcede “*personal data*”, Almanca da ise “*personenbezogene daten*” kelime öbekleri kullanılmaktadır. Yabancı dillerdeki kişisel veri kavramının karşılığına bakıldığında “data” sözcüğünün ön planda olduğu söylenebilir (Özkan 2020).

Kişisel veriyi, bir kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak bir ve birden çok verinin buluşmasıyla diğer kişilerden ayırıp, tanımlayan veya tanımlanabilir bir şekle dönüştüren bilgi olarak tarif etmek mümkündür (Sırabaşı, 2008). Ülkemizde yürürlükte olan Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nda kişisel veri: "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Ancak buradaki tanımın daha iyi anlaşılabilmesi için Kişisel Verileri Koruma Kurumu kanunla ilgili birtakım bilgiler yayınlamıştır. Kanunda geçen her türlü bilginin ne olduğu hususunda örnekler verilerek açıklama yapılmıştır. Bu açıklama doğrultusunda kişisel bilginin, yalnızca kişinin kesin bir şekilde tanımını belirten ad, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bilgilerin olmadığı anlaşılmaktadır. Kişiyi tanımlanabilir hale getiren fiziki, ailevi, ekonomik, hatta sosyal bilgilerin dahi kişisel veri kapsamında olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kanunda, özel nitelikli kişisel veriler kasten bildirilmiş olup herhangi bir farklılığa meydan verilmezken, diğer kişisel verilere belirli bir hudut çizilmediği için, kişisel verinin kapsamının genişletilmesinin mümkün olduğu, olgu ve olayların durumuna göre değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla yerine göre kişiye ait olan mülakat sonuçları, sosyal medya ve hatta beğeni ve yorumları dahi kişisel bilgi kapsamında değerlendirilebilir. Bununla birlikte kişinin öğrenci numarası, hastalık bilgisi, engel durumu, e-posta adresi, konumu, parmak izleri, sesine ve görüntüsüne ait kayıtlar, kullandığı aracın plakası da kişisel veri kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nda özel nitelikli kişisel veriler ise kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri şeklinde ifade edilmiştir (<https://www.kvkk.gov.tr/>). Öte yandan bu kanun tüzel kişiler ile vefat edenler hakkındaki kişisel verilerin korunmasını kapsamamaktadır.

27 Nisan 2016 tarihinde düzenlendikten sonra yakın bir zamanda kabul edilerek uygulanmaya başlanan, uygulama açısından üye ülkeleri bağlayıcı bir nitelik taşıyan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğünde kişisel veri: “*Tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir.*” şeklinde tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra veri sahibinin isim, kimlik numarası, adres bilgileri, e-posta adresi, çevrim içi tanımlayıcı bilgileri veya veri sahibinin kimliğini yansıtacak fiziksel görünümü, genetik yapısı, sosyal ve kültürel bakımdan kendisine has sayılabilecek her türlü bilgi kişisel veridir (<https://eur-lex.europa.eu/>). Ülkemizde uygulanan Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nda olduğu gibi Avrupa Birliği’nde uygulamaya geçirilen bu tüzük de vefat eden kişileri kapsamamaktadır. Ancak vefat eden kişinin bu kapsamda kişisel verilerinin korunup korunmayacağı hususundaki kararı birlik, üye ülkelerin kendisine bırakmıştır (Oğuz 2018). Diğer taraftan kişisel verilerin doğru veya yanlış olmasının önemi olmamakla birlikte bu bilgilerin kanıtlanması da gerekmemektedir. Çünkü kişiye ait olan yanlış bilgiler de kişisel veri sayılmaktadır (Korkmaz 2017). Bahsi geçen tanım ve bilgilerden anlaşıldığı üzere kişisel veri, gerçek bir kişiye ait olan doğru veya yanlış, kişiyi tanımlanabilir kılacak, kişiye has her türlü bilgidir, denilebilir.

Kişisel verilerin korunması ihtiyacı

Kişisel veriler, aslında çoğunlukla gizli olmayan bilgilerdir. İnsan sosyal bir varlık olduğundan çevresiyle etkileşime girdiği zaman diğer kişilerle hatta tüzel kişilerle bu bilgileri kendisi paylaşır. Dolayısıyla insanlar sosyal etkileşime girdiği çoğu kişiyle adını, telefonunu, adresini paylaşır. Öyle ki bazı veriler

paylaşılmasa da ilgili kişiyi gören herkes cinsiyetini bilir, yaşını tahmin edebilir; biraz daha uzunca gözlem yapabilirse iş yerini, hangi işle meşgul olduğunu, medeni durumunu ve o kişiye ait birçok kişisel veriyi bilebilir. Kişisel veriler çoğu zaman temasta olunan kişiler tarafından bilinse de bazı durumlarda kişiler, verilerinin başkaları tarafından bilinmesini istemeyebilirler. Örneğin güvenlik ihtiyacından dolayı adreslerinin bilinmesini istemeyenler olacağı gibi, geçmişte yaşadıkları bazı deneyimlerin açığa çıkmasını istemeyenler de olacaktır. Çünkü bunların bilinmesi; o kişinin alışkanlıkları, yetenekleri, değerleri ve inançları hakkında ipuçları verecek olmasından ve bu ipuçlarının o kişiye zarar verebilecek bir şekilde kullanılabilir nitelikte olmasından kaynaklanmaktadır. Kişisel verilerin korunması demek hiçbir şart ve zeminde paylaşılmaması anlamını taşımamaktadır. Sosyal ve ekonomik yaşam bazen kişisel verilerin paylaşılmasını gerekli kılabilir. Kişisel veriler yabancılarla hiçbir şartla paylaşılmayarak değil, gerektiği zaman ve yerde gerektiği ölçüde veri sahibinin rızasıyla paylaşılarak korunabilir (Gürpınar 2017).

Çağımızın belki de en önemli gelişmelerinden biri internet ve bilişim araçlarının gelişmesi, veri depolama kaynaklarının genişlemesi, veri kaydetmenin ve paylaşmanın kolaylaşmasıdır. Günümüzde hem devlet kurumları hem de özel kuruluşlar binlerce kişiye ait çeşitli verilere ulaşabilmekte ve kaydetmektedirler. Sınır'a (2020) göre kişisel verilerin çok boyutlu bir şekilde toplanıp işlenmesi, insanda sürekli izlendiği ve gözetildiği hissini açığa çıkarmaktadır. İnsanın da bu duruma vereceği en temel tepki kendi mahremiyetini imkân ölçüsünde korumak olacaktır. Bu açıdan bakıldığında insanların, teknolojik gelişmelerin hızlanması ve kapasitelerinin hızla artması neticesinde kişisel verilerin korunması konusundaki ihtiyaçları doğal olarak sürekli artmaktadır. Bundan dolayı 1970'li yıllardan günümüze kadar kişisel verilerin korunmasıyla ilgili birtakım hukuki tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Bütün insan hakları, insanlığın onurlu bir şekilde yaşamını sürdürebilmesi için insanlar açısından hem bir ihtiyaç hem de bir gerekliliktir. Bu hakların içerisinde çok özel bir yeri olan mahremiyet, temel bir insan hakkı olarak görülmekle birlikte modern çağın en önemli insan hakkı olduğu da söylenebilir (Bennett, 2009; Eroğlu, 2018). Kelime olarak gizlilik manasına gelen mahremiyet, kavram olarak insanların diğer insanlarla olan ilişkilerinin hangi sınırdan geçeceğini belirlediği, ölçüsünü kendisinin genişletip yahut kısıtlamasının mümkün olduğu sahadır denilebilir (<https://sozluk.gov.tr/>; Yüksel, 2003). Mahremiyet, insanlığın var oluşundan bu yana insanlığın temel sorunlarından biri olmakta; ilköğretimdeki insanlarda görülen yemek, barınmak gibi temel ihtiyaçların yanında korunma ihtiyacının da ön plana çıktığı görülmektedir. İnsanın doğal içgüdüleri gereği var olan kendini muhafaza etme ihtiyacı, zamanla kendisine ait bilgilerin korunması diğer bir deyişle sadece kendisinin bilmesini istediği mahrem bilgilerin de korunması ihtiyacına dönüşmüştür (Sadık, 2020).

Korkmaz'a (2016) göre kişisel verilerin depolanması, aktarılması, gruplanması ve taşınmasındaki miktarının ve çeşitliliğinin artmasının arkasındaki sebep, bilişim alanında gösterilen gelişmelerin ve son yıllarda dünyanın hızla küreselleşmenin de etkisiyle bilginin bir güç şekline dönüşmüş olmasıdır. Bununla birlikte gerek kamu kurumlarının gerek özel teşebbüslerin bu bilgilere daha fazla erişim sağlamak için talepleri günden güne artmaktadır. Kişisel verilere ulaşmanın kolaylaşması, modern iletişim araçlarının yaygınlaşması gibi faktörlerden dolayı şirketler ve ülkeler bilgileri birbirlerine kolayca transfer edebilmektedirler. Bu durumun, insanların hem mahremiyet hakkına hem hukuki olarak güvenliğine zarar verecek boyuta ulaşmasından dolayı kişisel verilerin korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Dülger'e (2015) göre kişisel veriler, ilk insanlardan günümüze kadar var olan gelmiş ve zamanın şartlarına göre depolanmıştır. Kişisel verilerin korunması konusundaki endişeler, daha önce yazılı olarak kurumların ve kişilerin elinde bulunan bilgilerin bir anlamda herkesin görebileceği şekilde konuyla ilgili veya hiç alakası olmayan kişilerin ulaşabileceği bir ortama aktarılmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum mahremiyet kavramını ön plana çıkartarak, verilerinin başka insanların eline geçeceği ve paylaşılacağı düşüncesi uyandırmakta, dolayısıyla insanları rahatsız etmektedir. İşte bu tehdidi ortadan kaldırabilmek, bireylerin verilerine, ilgisiz insanların erişimine engel olmak açısından kişisel verilerin korunması son derece önemlidir.

Ülkemizde kişisel verilerin korunması ihtiyacını karşılamak için 2017 yılında Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yayınladığı bilgilere göre, Türkiye'de kişisel verilerin korunması ihtiyacı ve bu konuda yapılan hukuki düzenlemelerin temel sebepleri; Türkiye'nin çok önem verdiği insan hakları konusunda etkili bir mücadele isteği, Avrupa Birliği'ne girme konusundaki kararlılığının neticesi olarak müzakerelerde alınan kararlar, bu konuda diğer uluslarla birlikte hareket etme ve birtakım ticari faaliyetlerde veri aktarımından dolayı ortaya çıkan sıkıntılardır (<https://www.kvkk.gov.tr>).

Sonuç olarak kişisel verilerin korunmasına yönelik ihtiyacın genellikle güvenlik, kendini koruma güdüsü ve mahremiyet kavramıyla açıklandığı görülmektedir. Bu kavramları ön plana çıkaran durum ise veri depolama, işleme ve yayma faaliyetlerinin internet kullanımıyla paralel olarak gelişmesi ve giderek artması olarak açıklanmaktadır.

Türkiye’de kişisel verilerin korunması

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kişisel verilerin korunması konusunda birtakım adımlar atılmakta ve kişisel verilerin korunmasıyla ilgili süreç halen devam etmektedir. Türkiye’de kişisel veriler gerek Anayasa düzeyinde gerekse kanun düzeyinde korunmaya çalışılmaktadır. Konuyla ilgili devlet kurumları ve özel kuruluşlar tedbirler almaya çalışarak zaman zaman açıklayıcı bilgiler paylaşmaktadırlar.

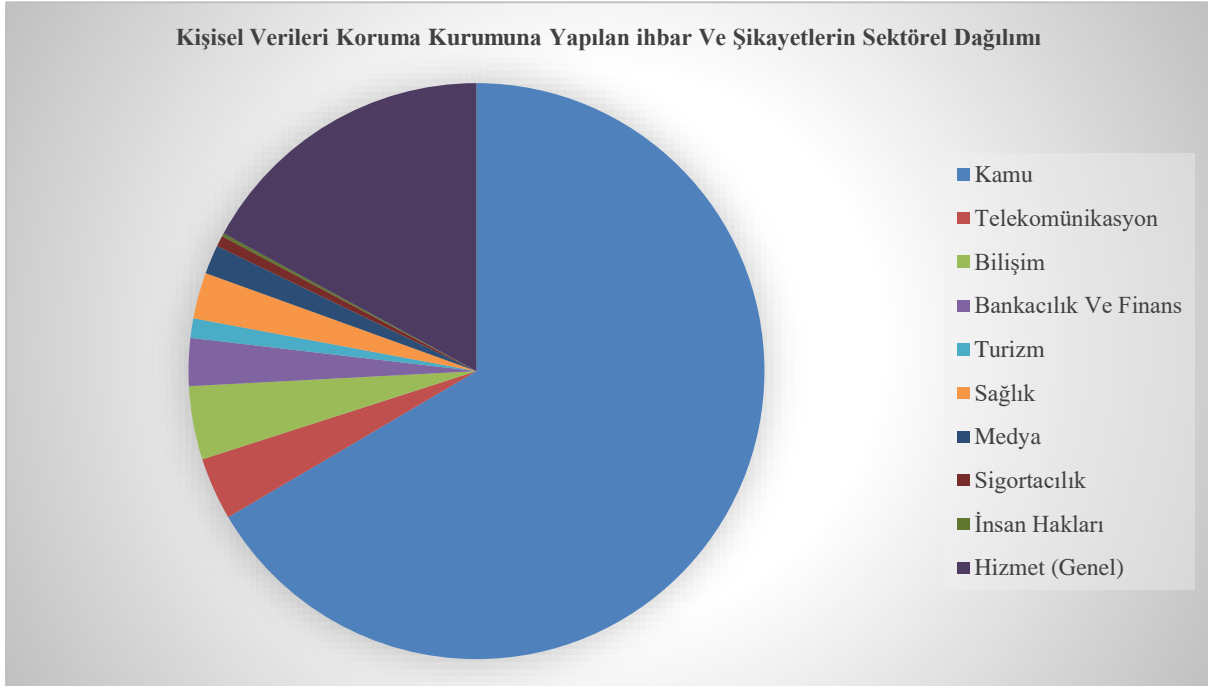
Türkiye’de kişisel veriler, T.C. Anayasasında 2010 yılında yapılan bir değişiklikle anayasal düzeyde korumaya kavuşmuştur. Söz konusu değişiklikle beraber Anayasanın 20. maddesinin kişisel verilerle ilgili bölümü şu şekildedir:

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir” (www.anayasa.gov.tr).

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin hangi durumlarda kimlere ve nasıl müeyyideler uygulanacağı Türk Ceza Kanunu’nun 9. Bölümünün 135-138. maddelerinde belirtilmiştir. Buna göre kişisel verileri hukuka aykırı bir şekilde kaydeden kişiye verilmesi gereken hapis cezası altı ay ile üç yıl arasında tayin edilirken, hukuka aykırı bir şekilde kişisel verileri ele geçiren, bu kişisel verileri bir başkasına veren ve yayan kişiye verilmesi gereken hapis cezası bir yıl ile dört yıl arasında değişmektedir. Belirli bir süreden sonra yok edilmesi gereken bilgileri yok etmeyen sorumlu kişilere ise altı ay ile bir yıl arasında ceza tayin edilmiştir (https://resmigazete.gov.tr/).

Anayasada belirtildiği gibi kişisel verilerin korunmasına yönelik usul ve esasları belirlemek üzere 24.03.2016 tarihinde Kişisel Verileri Koruma Kanunu kabul edilmiş; bu kanunda kişisel veri kavramı açıklanmıştır. Ayrıca kişisel verilerin hangi şartlarda işleneceği ve hangi şartlarda yok edileceği, kişisel verilerin aktarılması, ilgili kişinin hakları ile veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü gibi konular açıklığa kavuşturulmuştur. İlgili işlerin takip edilmesi ve düzen içinde yürütülmesini sağlamak üzere kanunda belirtildiği üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur (https://resmigazete.gov.tr/).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun 2019 yılında yayınladığı faaliyet raporuna göre, kuruma 51 adet ihbar ve 2229 adet şikâyet olmak üzere toplam 2280 adet başvuru yapılmıştır.

Kaynak: Kişisel Verileri Koruma Kurumu Faaliyet Raporu (2019)

Grafikte de görüleceği üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na en çok ihbar ve şikâyet yapılan sektör kamu sektörüdür. Ancak kamu sektörü içerisinde bir dağılım yayınlanmadığı için eğitim kurumu ve çalışanlarına yönelik ne kadar ihbar ve şikâyet yapıldığı bilinmemekle birlikte Millî Eğitim Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü "Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması" konusunda 2017 yılında gönderdiği genelge ile gerekli uyarıları yapmıştır. Son olarak Millî Eğitim Bakanlığı 29.01.2020 tarihli 2099889 sayılı yazıyı göndererek kişisel verilerin işlenmesinde açık rıza onayı alınmasını, personelin görev yetki ve sorumluluklarının bilincinde olmasını istemiştir.

Araştırmanın amacı ve araştırma soruları

Bu çalışmanın amacı, teknolojinin hızla gelişmesinden dolayı son yıllarda dünyada ve ülkemizde önem kazanan kişisel verilerin korunması konusunda eğitimcilerin görüşlerini ortaya koymak ve öğrencilerin kişisel verilerin daha iyi korunabilmesine yönelik önerilerini belirlemektir. Belirlenen amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Kişisel veri kavramının tanımı nedir?
2. Eğitimcilerin, öğrencilerin kişisel verilerinin korunmasına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Eğitimcilerin, öğrencilerin kişisel verilerinin korunmasına yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi, araştırmanın deseni, çalışma grubu, araştırmacıların rolü ve verilerin toplanması ve analizi konularına yer verilmiştir.

Araştırmanın yöntemi

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanılmasının amacı, bu yöntemin farklı bilim dallarından yararlanıp kapsayıcı bir perspektifle olgu ve olaylara yaklaşarak, söz konusu problemi özgün bir tarzla ele almayı hedeflemesidir. Nitel araştırmalar, kendi doğasından kaynaklı olarak olgu ve olayların üzerinde çalışırken, olgu ve olayları insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından kendi bağlamında ele alır (Altunışık, Bayraktaroğlu, Coşkun ve Yıldırım, 2010). Dolayısıyla nitel araştırmacılar problemleri bulunduğu çevrenin şartlarından yalıtarak değil bilakis kendi şartları içerisinde, olayların ve olguların kendi anlatılarını kullanarak anlamlandırmaya çalışırlar (Neuman, 2012).

Nitel araştırmalar nicel araştırma yöntemlerine göre karmaşık psikolojik olaylar ve iç içe geçmiş sosyal olgularla ilgili daha ayrıntılı ve etraflıca bilgi edinme imkânı verir. Ayrıca nitel araştırmalar, diğer araştırma yaklaşımlarının yetersiz kaldığı veya uygun olmadığı durumlarda, açıklanmasında zorluk çekilen soruların yanıtlarını bulmak için gereklidir. Ancak nitel araştırma yaklaşımının bu özelliğinden dolayı diğer araştırma yaklaşımlarından üstün olduğu söylenemez. Çünkü bu araştırma yaklaşımlarının birbirlerine göre avantajlı ve dezavantajlı, zayıf ve güçlü yönleri vardır. Önemli olan araştırılmak istenen olay ve olguya göre, doğru yöntemi belirleyip kullanmaktır (Frankel ve Devers 2000).

Araştırmanın deseni

İlgili çalışma olgubilim desenine göre düzenlenmiştir. Çepni'ye (2005) göre olgubilim deseni, üzerinde kesin bir bilgiye sahip olunmayan ancak farkında olunan konuların daha geniş kapsamlı araştırılmasına odaklanmaktadır. Olgubilim araştırmalar, birden fazla kişinin deneyimlerini esas alarak belli bir olguda ortak bir anlam çıkarıp tanımlarlar (Creswell, 2014). Bundan dolayı olgubilim araştırmacıları insan deneyimlerindeki yapıların bilinçli tarafını araştırır ve açığa çıkarırlar (Polkinghorne, 1989). Ayrıca olgubilim araştırmalarında araştırmanın çalışma grubunda bulunan kişilerin, araştırılan konunun içinde olan yahut önceden tecrübe etmiş, tasvir yeteneğine sahip bireylerden seçilmesi gereklidir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011).

Çalışma grubu

Verilerin zengin olması kastıyla amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak çalışma grubu oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin kullanılmasının sebebi, araştırmanın amacıyla tutarlı olarak belirlenen farklı durumlar arasındaki ortak ya da ayrılan yönlerin, örüntülerin ortaya çıkartılması ve problemin daha kapsamlı bir çerçevede tasvir edilmek istenmesidir. Maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğinde evren değerleri hakkında önemli ipuçları elde edilmesi, problemle ilgili farklı durumların örnekleme alınmasından kaynaklanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2011). Bu tekniğin amacı birtakım farklılıklar içeren ana temaları bulup tanımlamaktır (Patton, 2014). Farklı bir deyişle örneklemin maksimum çeşitliliğe göre oluşturulmasındaki gaye, çeşitliliği genelleme yapmak için oluşturmak olmamalıdır. Maksimum çeşitliliği sağlamadaki amaç,

farklı durumlardan da yararlanarak ortak bulguları aramaya çalışmak ve problemin bilinmeyen taraflarını gün yüzüne çıkarmak olmalıdır. Bundan dolayı araştırmanın çalışma grubunu, Niğde'nin Çamardı İlçesi'nde ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan farklı branşlara ve farklı tecrübelere sahip 6 okul yöneticisi ve 6 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1.

Katılımcılara ait demografik bilgiler

Katılımcılar	Branş	Cinsiyet	Okul Türü	Yaş	Kıdem
Ö1	Sınıf Öğretmenliği	E	İlkokul	32	10 Yıl ve Üzeri
Ö2	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	K	Ortaokul	31	5 Yıl ve Üzeri
Ö3	İngilizce	K	Ortaokul	35	10 Yıl ve Üzeri
Ö4	İngilizce	K	Ortaokul	28	5 Yıl ve Üzeri
Ö5	Rehberlik	E	Lise	28	5 Yıl ve Üzeri
Ö6	Rehberlik	K	Ortaokul	30	5 yıl ve Üzeri
Y1	Sınıf Öğretmenliği	E	İlkokul	37	15 yıl ve Üzeri
Y2	Sınıf Öğretmenliği	E	Ortaokul	32	10 yıl ve Üzeri
Y3	Sınıf Öğretmenliği	E	Lise	35	10 yıl ve Üzeri
Y4	İngilizce	E	Ortaokul	35	10 yıl ve Üzeri
Y5	Sınıf Öğretmenliği	K	İlkokul	35	10 yıl ve Üzeri
Y6	Coğrafya Öğretmenliği	E	Lise	45	15 yıl ve Üzeri

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubu, 2020 yılı itibarıyla Millî Eğitim Bakanlığı'nda görevine devam eden, en az 5 yıl görev yapmış 6 öğretmen ve 6 okul yöneticisi olmak üzere toplam 12 kişiden oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların 7'si erkek 5'i ise kadındır. Katılımcıların soruları içtenlikle ve özgürce cevaplayabilmeleri için kimlikleri gizlenecek şekilde kodlanmıştır. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6 olarak isimlendirilip görüşmelerdeki kullandıkları söylemlerin bir kısmına araştırmanın bulgular kısmında yer verilmiştir.

Araştırmacıların rolü

1. Araştırmacı, yaklaşık 8 yıldır akademisyen olarak görev yapmaktadır. Zaman zaman sosyal medyada bazı öğretmenlerin öğrencileri ile ilgili paylaşımlarından rahatsızlık duyan araştırmacı bu konunun tamamen kişisel bir hak olduğuna dikkat çekmek ve bireylerde bu bilinçliliği kazandırmak amacı ile ilgili çalışmayı yapmaya karar vermiştir.

2. Araştırmacı, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmekte olup, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli kurumlarda 7 yıl öğretmenlik, 3 yıl müdür yardımcılığı yapmakla birlikte yaklaşık 1 yıldır müdürlük görevini yürütmektedir. Bu süreç zarfında öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından kaynaklanan sorunları gözlemlene imkânına sahip olmuştur. Bu süreçte eğitim camiasıyla alakalı medya, sosyal medya ve kurumların internet sitelerini inceleyerek birtakım olumsuzluklar tespit etmiş ve bu konunun araştırılmasına karar vermiştir.

Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmacılar yarı yapılandırılmış görüşme yöntemini kullanarak verileri toplamışlardır. Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin birtakım esnek yönleri olup araştırmacılara görüşmenin seyrine göre birtakım değişiklikler yapma imkânı vermektedir. Araştırmacılar bu yöntemde görüşme sırasında soracakları soruları önceden hazırlamakla birlikte görüşmenin seyrine ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplara göre görüşme sorularında değişiklikler yapabilirler, soruların sıralamasında yer değiştirmelerde bulunabilirler veya ek sorular koyarak bazı değişiklikler yapabilirler (Çepni, 2005). Bunların yanında araştırmacılar görüşmelerin öncesinde hazırlayacakları bir form ile görüşme formu yaklaşımını kullanabilecekleri gibi, sohbet ederek görüşme sağlama veya standart açık uçlu görüşme yöntemlerinden de yararlanabilirler (Patton, 1987, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Bu çalışmada araştırma problemini açıklığa kavuşturmayı hedefleyen 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış; bu form 1 okul yöneticisi ve 1 öğretmenle ön görüşme yapılarak denenmiştir. Ön uygulama neticesinde görüşme formundaki soru sayısı, araştırmanın amacını en uygun şekilde

yansıtabilecek 7 soruya düşürülmüştür. 7 sorudan oluşan bu form uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünden sonra gerekli düzenlemeler yapıp form uygulama aşamasına hazır hale getirilmiştir.

Katılımcılara görüşme öncesi ve görüşme sırasında içten ve samimi cevaplar vermelerinin önemi hatırlatılarak görüşmeyi her aşamada reddetme veya cevap vermek istemedikleri sorulara cevap vermeme imkânı sağlanmıştır. Ayrıca katılımcılara elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve kişisel verilerinin korunacağı bildirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların da istekleri göz önünde bulundurularak genelde görev yaptıkları iş yerlerinde veya katılımcıların evlerinde gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme ortalama 30 dakika sürmüş olup katılımcılardan izin alınarak ses kaydı alınmıştır. Yapılan kayıtlar bire bir word dosyasında yazıldıktan sonra katılımcılarla bir kez daha görüşülmüş ve ifade etmek istedikleri görüşlerinin doğru olup olmadığı teyit edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular, araştırmanın amacı kapsamında belirlenen alt problemlerle paralel olarak ele alınmıştır. Bundan dolayı araştırmacılar, ilk olarak katılımcıların kişisel veri kavramına yönelik algılarını belirlemek amacıyla katılımcılara “Kişisel veri kavramından ne anlıyorsunuz? (Kişisel veriler denildiğinde aklınıza ne gelir?)” sorusunu yönlendirmişlerdir. Bu soruya verilen cevapların analizi neticesinde katılımcıların kişisel veri kavramını tanımlayıcı bilgi, kişiye ait bilgi, her türlü bilgi, rızaya bağlı bilgi, özel bilgi ve suiistimale açık bilgi olarak algıladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.

Eğitimcilerin kişisel veri kavramına yönelik algıları

No	Tema	f	%	Örnek cümle
1	Tanımlayıcı bilgi	4	26	“Kişisel veri kişiyi, kimliği, yapısı ve duruşu ile tanımlanabilir bir hale getiren bilgidir” (Y3).
2	Kişiye ait bilgi	3	20	“Kişisel veri bireyin kendisini ilgilendiren, kendisine şahsen ulaşabildiğimiz, kendisi dışında umuma açık olmayan bilgilerdir” (Y1).
3	Her tür bilgi	3	20	“Kişisel veri denildiği zaman benim şahsıma ait her türlü bilgi aklıma geliyor” (Ö3).
4	Rızaya bağlı bilgi	2	13,5	“... başkaları tarafından bilinmesi, görülmesi, izlenilmesi, paylaşılması rızaya bağlı olan verilerdir” (Y2).
5	Özel bilgi	2	13,5	“Kişiye özel bilgi olarak anlıyorum” (Ö1).
6	Suiistimale açık bilgi	1	7	“Sadece kendimizin bilmesi gereken ve suiistimale açık bilgiler olabilir” (Ö2).
	Toplam	15	100	

Bu bağlamda çalışmaya katılan eğitimcilerden biri, kişisel veri kavramına yönelik görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

“Beni tanımlayan bütün özellikler kişisel veridir. Doğum tarihim, anne baba adım gibi kimlik bilgilerimde kişisel veridir. En sevdiğim pantolon rengi de kişisel veridir. Kullandığım ilaçlar veya aldığım tedavilerde kişisel veridir. Bunların bir kısmını saklama ihtiyacı hissetmem ve herkes tarafından bilinebilir, yazılıp depolanabilir. Tabi yine de iznim alınmalıdır. Fakat insanın saklamak isteyebileceği kişisel veriler de vardır. Sonuç olarak başta da dediğim gibi beni anlatan bütün bilgiler kişisel verilerdir” (Ö5, Ocak 2021).

Yukarıda görüşlerini bildiren eğitimciyi destekler şekilde diğer bir eğitimci ise şu ifadeleri kullanmıştır:

“Kişisel veri, bireyin kendisini ilgilendiren kendisine şahsen ulaşabildiğimiz, kendisi dışında umuma açık olmayan bilgilerdir. Bu verilerin bir kısmının paylaşılması ve kullanılmasında sakınca olmayabilir ama bu tamamen kişinin inisiyatifine bağlıdır. Kişisel veri dediğimiz andan itibaren bilgilerin paylaşılması, dağıtılması, kullanılması, işlenmesi kişinin inisiyatifinde olmalıdır” (Y1, Ocak 2021).

Araştırmacılar ikinci olarak katılımcılara “Sizce öğrencilerin korunması gereken kişisel verileri nelerdir?” sorusunu yöneltmişler ve aldıkları cevapları analiz etmişlerdir. Bu bağlamda eğitimcilere göre öğrencilerin korunması gereken kişisel verileri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin korunması gereken kişisel verileri

No	Tema	f	%	No	Tema	f	%
1	Kimlik bilgileri	8	13	10	Sağlık bilgileri	3	5
2	Aile bilgileri	6	10	11	Rehberlik servisi kayıtları	2	3
3	Fotoğraflar	6	10	12	Her türlü kullanıcı adı ve şifreler	2	3
4	Sınav, karne ve not bilgileri	6	10	13	Velayet bilgisi	2	3
5	Adres bilgileri	5	8	14	İlgi ve yetenek bilgileri	2	3
6	Videolar	5	8	15	Okul dışı faaliyet kayıtları	1	2
7	Ekonomik bilgiler	3	5	16	Okula geliş ve gidiş zamanı	1	2
8	İletişim bilgileri	3	5	17	Okul servisi bilgisi	1	2
9	Fiziksel bilgiler	3	5	18	Seçmeli ders bilgisi	1	2
Toplam						60	100

Çalışmaya katılan eğitimcilerden bir tanesi öğrencilerin korunması gereken kişisel verileri ile ilgili olarak görüşlerini: “*Bunlardan en önemlisi fotoğraf ve videolardır. Sonra öğrencinin kimlik bilgileri, ders notları, hatta sınavlarda vermiş oldukları yanlış cevaplar dahi öğrencilerin kişisel verileri arasına girer*” (Y2, Ocak 2021) sözleriyle dile getirmiştir.

Bir diğer eğitimci ise öğrencilerin korunması gereken kişisel verileri ile ilgili olarak görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

“Şimdi bu öğrencinin korunması gereken verilerini okul içinde ve okul dışında diye ayırabiliriz bence. Belli bilgiler yine okul içinde tüm öğretmenleriyle ve sınıf öğretmenleriyle paylaşılır. Bunlar çok özel bilgiler de olabilir. Ama ben genel anlamda okul dışında paylaşılmaması gereken çocuğun kişisel verisi olarak adlandırabileceğim şeyleri size söyleyeyim. Mesela fiziksel özellikleri (kilo ve boy), kimlik bilgileri, T.C. kimlik numarası, doğum tarihi, doğum yeri, aile bilgileri, aile bilgilerinin içinde sosyoekonomik ve kültürel bilgiler, anne babanın ekonomik durumu, kardeş bilgileri, gelir kaynağı, gelir miktarı, aile içi ilişki örüntüleri, aile üyeleri arasındaki geçimsizlikler veya diğer şeyleri sayabiliriz. Psikolojik ve sosyal bilgileri, akademik bilgileri diyebilirim bunun içinde de işte okul başarısı, not bilgileri, zihinsel gelişimi, özel eğitim raporu var mı yok mu, kullandığı ilaç, aldığı tedavi, yani çocuğun diğer sosyal ve psikolojik özellikleri yani özgüven düzeyi, kendini algılayışı, arkadaş öğretmen ilişkileri, kaygıları, korkuları, yaşadığı travmalar gibi tüm bilgiler kişisel bilgi olarak değerlendirilebilir ve korunması gerekir” (Ö6, Ocak 2021).

Araştırmacılar üçüncü olarak katılımcılara “Öğrencilerin sınıf ortamındaki görüntülerinin paylaşılması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusunu yöneltmişlerdir. Katılımcıların %58’i eğitim amaçlı olarak, öğrenci ve veliden izin alınarak, eğitim platformlarında birtakım gerekli tedbirler alınarak öğrenciyi rencide etmeyecek şekilde yapılan paylaşımlarda bir mahsur görmediklerini belirtirlerken %42’si öğrencilerin sınıf ortamındaki görüntülerinin paylaşılmasını doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.

Öğrencilerin sınıf ortamındaki görüntülerinin paylaşılmasına ilişkin görüşler

No	Tema	f	%	Örnek Cümle
1	Sadece belli şartlarda paylaşılabilir	7	58	“Eğitim için paylaşımların da veli onayı doğrultusunda sadece eğitim platformlarında yapılması gerektiğini düşünüyorum” (Ö3).
2	Paylaşılmasını doğru bulmuyorum.	5	42	“Öğrencilerin sınıf ortamındaki yahut okul ortamındaki görüntülerinin paylaşılmasını hiçbir şekilde uygun bulmuyorum” (Y1).

Çalışmaya katılan eğitimcilerden biri öğrencilerin sınıf ortamındaki görüntülerinin paylaşılmasına yönelik izin alınması gerektiğini belirterek görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

“Paylaşılmasını ben doğru bulmuyorum. Özellikle de velilere sormadan yine öğrencilerin kendisine sorulmadan paylaşılması doğru değil. Çünkü sonrasında suiistimale açık hale geliyor veriler. Paylaşıyor ama sonrasında bir bakıyoruz bir tacizci veya mağdur edebilecek kişilikteki kişiler bu çocuklara ulaşmış mağdur edebiliyorlar. Biz belki bunun farkında olmadan iyi niyetle paylaşıyoruz ama o çocuğa ve veliye yansımalarını bilmiyoruz. Mizah amaçlı paylaşılan görüntüler oluyor bazen. Hele onlar hiç etik değil, doğru değil. Aksine çok rencide edici bir durum ortaya çıkıyor. Çocuk ta paylaşıldığının farkında değil” (Ö2, Ocak 2021).

Diğer bir eğitimci ise ailenin ortaya çıkacak sonucu bilemeyebileceğini ve iznin yeterli olmayacağını şu ifadelerle anlatmıştır:

“Sık sık bu durumla karşılaşıyoruz. Belki ben rehber öğretmen olduğum için bu konuda daha hassas olabilirim. Tabi ki bunların çoğunluğu iyi niyetle yapılan ama bazı paylaşımlar isim falan kapatılmadan yazdığı şeyin paylaşılması da iyi niyetten öte biraz bilinçsizlik ve hassasiyetten uzak bir davranış. Video konusunda kesinlikle paylaşılmaması taraftarıyım. İzin alınabilir ancak aileler de bu işin ucu nereye gidecek bilemeyebilir. Aslında öğretmen çocuğu ve aileyi düşünerek bu yaklaşımı gözden geçirmelidir” (Ö6, Ocak 2021).

Başka bir eğitimci ise veli izninin yanı sıra paylaşımın eğitim platformlarında yapılması gerektiğine vurgu yaparak şunları söylemiştir: *“Öğrencilerin sınıf ortamındaki görüntülerinin eğitim amacı dışında paylaşılmasını doğru bulmuyorum. Eğitim için paylaşımların da veli onayı doğrultusunda sadece eğitim platformlarında yapılması gerektiğini düşünüyorum”* (Ö3, Ocak 2021).

Araştırmacılar dördüncü olarak katılımcılara, “Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler neler olabilir? sorusunu yöneltmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar psikolojik açıdan, güvenlik açısından ve sosyal açıdan olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır. Psikolojik açıdan; öğrencilerde içine kapanma, alay edilme, siber zorbalığa maruz kalma, aşağılanma ve güvensiz hissetme görülebileceği bulgusuna ulaşılmıştır. Güvenlik açısından; öğrencilerin dolandırılma, hırsızlığa maruz kalma, kişisel hesaplarını başkalarının kullanması, suç isnat edilmesi ve can güvenliği sorunlarına yol açacağı bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal açıdan ise; toplumdaki soyutlanma ve arkadaşlarla olumsuz ilişkiler yaşanabileceği bulgusu elde edilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler

Tema	f	%	Örnek cümle	
Psikolojik Açıdan	İçine kapanma	4	25	“Kişisel verilerin korunmaması öğrencilerden içine kapanık çekingen kendini ifade edemeyen bireyler ortaya çıkarabilmektedir” (Y2).
	Alay edilme	3	19	“Öğrencilerin sınıf içinde yanlışlıkla söylediği sözden ya da söylediğinde kendi de güldüğü ama bunun defalarca tekrarından hoşlanmayacağı sözlerinden dolayı alay konusu yapılabilir” (Y2).
	Siber zorbalık	3	19	“Öğrenci paylaşılan bilgiden dolayı siber zorbalığa maruz kalabilir” (Ö5).
	Aşağılanma	2	12.5	Örneğin yakın zamanda sosyal medya üzerinde milyonlarca tıklanması olan “Öğretmenim böğöön canlı ders var mı?” ifadesi öğrenci açısından masumane öğretmenine sorulmuş olan bir sorudur. Ama sosyal medya da tiktok vs. çok farklı şekillerde kullanılan bir ses haline gelmiştir. Bu öğrencimizde ve ailesin de ister istemez psikolojik açıdan aşağılanma hissi oluşturur (Y3).
	Güvensiz hissetme	2	12.5	“Kişi kendini güvensiz hisseder, her an bilgilerinin birileri tarafından paylaşıldığı düşüncesine kapılabilir (Ö3).
	Akran baskısı	2	12.5	“Akran baskısı olabilir” (Ö1).
Dolandırıcılık	4	33	Kimlik bilgileri gibi bilgilerin korunamaması hırsızlık ya da dolandırıcılığa sebep olabilir (Ö5).	
Hırsızlık	3	25	“Öğrencinin adı soyadı anne baba adı vb. kişisel bilgilerin paylaşılması. Öğrenciyi dışarıdan bir kişinin tanıyor olduğu izlenimi oluşturarak öğrencileri kandırma para eşya vb. şeylerini alma durumlarının ortaya çıkmasına sebep olur” (Y2).	

	Kişisel hesaplara erişim	2	17	Kişisel veriler iyi korunmaz ise öğrencilerin şahsi hesaplarına girilebilir. (Ö2).
	Suç İsnadı	2	17	“Kişisel bilgileriyle öğrenci adına bankada hesap açılması, ya da üzerine suç isnat edilmesi gibi olaylarla karşılaşabilirler” (Y1).
	Can güvenliği	1	8	Öğrenciyi tanımlayan diğer veriler direkt olarak öğrencinin can güvenliğini etkileyebilir (Ö5).
Sosyal Açıdan	Toplumdan soyutlanma	1	50	“Öğrenci sınıf içindeki rencide edici durumlardan dolayı sınıfta okulda ve okul çevresinde alay konusu olursa öğrenci toplumdan kendini soyutlayacak” (Y2).
	Arkadaşlarla olumsuz ilişkiler	1	50	“Öğrencilerimizin kişisel verilerinin korunmaması sosyal açıdan arkadaş çevre ilişkilerinde istenmedik davranışlara sebep olabilir” (Y3).

Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasının ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlara ilişkin araştırmaya katılan eğitimcilerden birisi görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

“Öğrencinin kişisel verilerinin ortaya çıkması onun paylaşılan bilginin içeriğiyle ilgili olarak da psikolojisinin olumsuz etkilenmesine sebep olabilir. Öğrencinin davranış ya da alışkanlıklarının herkes tarafından bilinmesi onun dış dünyaya karşı çekingen davranmasına sebep olabilir. Etrafındaki insanlara karşı güvensizlik hissi yaşamasına sebep olabilir. Paylaşımı yapılan bilgi belki kısa vadede öğrenciyi popüler yapar ve onun kendini kısa vadede iyi hissetmesini sağlayabilir. Fakat ilerleyen zamanda belki kendi iç dünyasında bile kendisine karşı rencide olmasına sebep olacaktır. Öğrencinin kişisel verilerinin ortaya çıkması onun tanınmasına sebep olacağından öğrencinin güvenliğini riske atacaktır. Hiç tanımadığı insanlardan kendisine iletilen mesajlara ya da çeşitli davetlere sebep olabilecektir. Özellikle de ilkokul çağındaki gibi küçük yaştaki çocukların kendilerine isimleri ile hitap edilmesi ya da başka bilgilerin bilindiğinin ona sunulması onun yabancılara güvenmesine sebep olacak ve belki de bu durum öğrencinin can güvenliğine zarar verecektir” (Y5, Ocak 2021).

Araştırmacılar son olarak araştırmaya katılan eğitimcilere “Sizce öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi korunabilmesi için neler yapılabilir?” sorusunu yöneltmişlerdir. Çalışmaya katılan eğitimciler öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi korunabilmesi için öğrencilerin bilinçlendirilmesini, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesini, velilerin bilinçlendirilmesini, rehber öğretmenin konuyla ilgili daha aktif olmasını, paylaşımlarda öğrencinin tanımlanabilirliğini engelleyecek tedbirler alınmasını, bilgilerin tutulduğu ortamların fiziki şartlarının belli bir standarda ulaştırılmasını, okullara ses ve görüntü kaydı gibi araçların getirilmesinin engellenmesini, öğrencilere ailenin eğitim vermesini ve ilgililer tarafından gerekli denetimlerin yapılmasını önermişlerdir.

Tablo 6.

Öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi korunmasına yönelik öneriler

No	Tema	f	%	Örnek cümle
1	Öğrencinin bilinçlendirilmesi	6	30	Bu konuda yapılması gerekenlerden en önemlisi bilinç oluşturmaktır. Bu bağlamda öğrencilere yönelik konu ile ilgili eğitimler verilmelidir (Y4).
2	Öğretmenlere hizmet içi eğitim	4	20	“Bu konuda öğretmenlere bilgilendirme, eğitim ve seminer faaliyetleri verilebilir. Olumlu ve olumsuz örneklerin ne gibi sonuçlar doğurduğu paylaşılabilir” (Y1).
3	Velilerin bilinçlendirilmesi	2	10	Öncelikle velilerin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum ben öğrencilerin hak ve sorumluluklarının bilincinde daha iyi olabilmesi için (Ö2).
4	Rehber öğretmenlerin öncülüğü	2	10	“Rehber öğretmenlerin daha aktif kullanılması...” (Ö1).
5	Tanımlanabilirliği engellemek	2	10	“Mesela eTwinning projeleri yapıyorum. Bu projelere öğrencileri kaydediyorum. Kayıt yaparken öğrenci adını ve soyadını tam kullanmıyorum ya da fotoğraf video gibi görseller kullanırken öğrenci yüzlerini kapatarak veya maskeler kullanıyorum” (Ö3).
6	Fiziki şartları düzenlemek	1	10	“Bazı bilgilerin saklandığı yerlerin bir standart haline getirilmesi olabilir. En basitinden ben bir rehber öğretmen olarak yaptığım görüşmeleri koyduğum dolabımı kilitliyorum” (Ö6).

7	Okullarda ses ve görüntü kaydı araçlarının engellenmesi	1	10	“Öğrencilerin kişisel verilerini korumak için öncelikle ve özellikle lise sınıflarındaki öğrencilerin sınıfa telefon tablet vb. ses ve görüntü kayıt cihazlarıyla gelmesinin önüne geçilmeli” (Y2).
8	Ailede eğitim	1	10	“Ama ben aileden bunun başladığını düşünüyorum. Çocuk bunu aileden öğrenirse örneğin benim T.C. kimlik numaram var bunu kimseyle paylaşmamalıyım. Bilgisine sahipse okulda zaten bunu pekiştirmiş olur” (Ö4).
9	Denetim	1	10	“Daha iyi bir denetim olabilir” (Ö6).
Toplam		20	100	

Öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi nasıl korunabileceğine yönelik bilinç oluşturulması gerektiğini düşünen bir eğitimci görüşlerini şöyle açıklamıştır:

“Ben aile, öğrenci ve öğretmenin bir üçgen olduğunu düşünüyorum. Bu üçgen tamamlanırsa zaten kişisel veriler korunmuş olur. Öğretmenlerin bilgilendirilmesi için de bu konuda muhakkak hizmet içi eğitimler verilmelidir. İdare tarafından öğretmenler uyarılabilir. Dalga geçme amaçlı veya rencide etme amaçlı burada direk çocuğun görüntüsünün kapatmadan paylaşmak hiç hoş değil. Bu konularda bilinç oluşturma çok iyi olur. Bununla ilgili bir yasa var ama bunun uygulamaya dökülmesi için farklı aktiviteler yapılabilir. Her düzeyde sadece öğretmenler için değil, veliler ve öğrenciler için yapılması gerektiğini düşünüyorum (Ö2 Ocak 2021).

Bir diğer eğitimci ise benzer bir şekilde bu konuda farkındalık oluşması gerektiğini ifade ederek görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“Kişisel verilerin gizliliği ve mahremiyetine yönelik farkındalığın gelişmesi gerekmektedir. Birçok insan kişisel verilerin korunması gerektiğini bilmekte fakat bunun hakkında net bilgiye sahip olmamaktadır. Bu nedenle bu konu hakkında ayrıntılı ders içerikleri oluşturulmalıdır. Öğrencilerde farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Öğrencilere -ne olur ki- mantığından kurtarıcı bilgiler verilmeli, örnekler sunulmalıdır. Bu konunun içeriği tam olarak onlara hissettirilmelidir. Hangi durumların ihlal halini oluşturduğunu bilmeleri sağlanmalıdır. Kişisel verilerin korunması konusu öğrencilere korkutularak değil de bilinç oluşturularak aktarılmalıdır” (Y4, Ocak 2021).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İlgili literatür incelendiğinde kişisel verilerin korunması konusundaki araştırmalar, teknolojinin gelişmesiyle birlikte artmaya devam etmektedir (Bloom & Attai, 2016; Hazari & Brown 2014; Hoel & Weiqin, 2018; Stickland, 2019). Ancak ülkemizdeki araştırmaların daha çok, hukuk, bilgisayar mühendisliği bilimleri ve işletme alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim çevreleri açısından kişisel verilerin korunmasına yönelik çalışmalar ise oldukça kısıtlı düzeydedir.

Bu araştırma eğitimcilerin kişisel veri kavramını; tanımlayıcı bilgi, kişiye ait bilgi, her tür bilgi, rızaya bağlı bilgi, özel bilgi ve suiistimale açık bilgi olarak algıladıklarını göstermektedir. Literatür incelendiğinde kişisel veri kavramının benzer şekilde tanımlandığı görülmektedir. Gerek ülkemizde gerek Avrupa Birliği’nde uygulanan yasa ve yönetmeliklerde kişisel veri kavramının tanımında kişiyi tanımlanabilir kılan, kişiye ait, her tür bilgi unsurlarının ön planda olduğu söylenebilir (<https://eur-lex.europa.eu/>).

Araştırmacılar eğitimcilerin, öğrencilerin korunması gereken kişisel verilerini; kimlik bilgileri, aile bilgileri, fotoğraflar, sınav, karne ve not bilgileri, adres bilgileri, videolar, ekonomik bilgiler, iletişim bilgileri, fiziksel bilgiler, sağlık bilgileri, rehberlik servisi kayıtları, her türlü kullanıcı adı ve şifreler, velayet bilgisi, ilgi ve yetenek bilgileri, okul dışı faaliyet kayıtları, okula geliş ve gidiş zamanı, okul servisi bilgisi, seçmeli ders bilgisi olarak sıraladıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin sınıf içindeki kaydedilen fotoğraf ve videolarının paylaşılması konusunda katılımcıların %58’i paylaşılabilirliğini belirtmişler ancak paylaşımın belirli şartlarda olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda paylaşımların eğitim platformlarında olması, paylaşılan öğrencinin tanımlanabilir olmasının engellenmesi, öğrenci velisinden izin alınması, paylaşımın eğitim çevreleri tarafından örnek davranış olarak kabul edilebilecek nitelikte olması şartlarını öne sürmüşlerdir. Katılımcıların %42’ si ise paylaşılmasını doğru bulmadıklarını belirtmişler, paylaşılabilmesi için herhangi bir şart öne sürmemişlerdir.

Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri katılımcılar psikolojik açıdan, güvenlik açısından ve sosyal açıdan değerlendirmişlerdir. Buna göre

öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkabilecek etkiler psikolojik açıdan; içine kapanma, alay edilme, siber zorbalık, aşağılanma, güvensiz hissetme, akran baskısıdır. Öğrencilerin kişisel verilerinin korunamamasından dolayı ortaya çıkacak olumsuz etkiler güvenlik açısından; dolandırıcılık, hırsızlık, kişisel hesaplara erişim, suç isnadı ve can güvenliğine yöneliktir. Sosyal açıdan ise bu olumsuz etkiler toplumdan soyutlanma, arkadaşlarla olumsuz ilişkiler şeklinde görülecektir. Oysa okulun görevlerinden biri de öğrencinin sosyal açıdan kendini rahatça ifade etmesini sağlama ve çevresiyle birlikte öğrencinin gelişimine katkı sunmadır (Balıkçı & Tofur, 2018; Balıkçı, 2020). Kişisel verilerin korunamaması okulun görevlerini yerine getirememesinin yanı sıra öğrencilere farklı açılardan zarar verilmesine yol açacaktır.

Araştırma sonuçlarına göre eğitimciler, öğrencilerin kişisel verilerinin daha iyi korunabilmesi için önerilerini sırasıyla; öğrencinin bilinçlendirilmesi, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, velilerin bilinçlendirilmesi, rehber öğretmenlerin öncülüğü, tanımlanabilirliğin engellenmesi, fiziksel şartların düzenlenmesi, okullarda ses ve görüntü kaydı araçlarının engellenmesi, ailede eğitimin sağlanması, gerekli denetimin sağlanması şeklinde belirtmişlerdir.

Kişisel bilgilerin en çok işlendiği yerlerden birisi de okullardır. Okullar açık sistemli örgütler olduğundan sürekli olarak dış çevreyle etkileşim halindedir. Okul, çevresiyle olan ilişkilerinde kişisel verilerin bazen kaynağı bazen de alıcısı rolünü üstlenebilmektedir. Kişisel veriler hem velilere hem öğrencilere yönelik olabilir. Okullarda kişisel verilerin işlenmesi; genelde okula kayıt süreçleri, öğrenci rehberlik hizmetleri, genel eğitim öğretim süreçleri, öğrenci başarısının ve sosyal gelişimlerinin takip edilmesi, yatılı okullarda revir hizmetleri, sosyal kulüp ve etkinlikler kapsamında olmaktadır. Öğrencilerin kişisel verilerinin çok geniş kapsamda işlenmesi kişisel verilerin korunması bakımından okul yöneticileri ve öğretmenlerin hem işini kolaylaştırmakta hem de sorumluluğunu artırmaktadır. Çünkü eğitim ve öğretim süreçlerinde amaçlanan hedefe ulaşılabilmesi, daha iyi bir eğitimin sağlanabilmesi için öğrencilerin tanınması önemli görülmeyle birlikte öğrencilere ait kişisel verilerin korunması ihtiyacı da gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü bu bilgileri paylaşmak öğrencinin güvenliğini tehdit edebilir, öğrencilerin bedensel ve psikolojik sağlığına zarar verebilir, öğrencileri maddi ve manevi zarara uğratabilir.

Bu araştırmanın bulgu ve sonuçlarından yola çıkarak araştırmacılar birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bunlar;

1. Kişisel verilerin korunması konusunda eğitimcilerle yönelik birtakım etkinlikler düzenlenmeli, öğretmenlere hizmetçi eğitimle bilgilendirilme yapılmalıdır.
2. Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili öğrenciler ve velilerde bilinç oluşturulmalı, bu bağlamda rehber öğretmenler ve bilişim teknolojileri öğretmenleri daha aktif olmalıdır.
3. Öğrencilerin kişisel verilerinin korunması konusu daha geniş çaplı olarak, velilerin ve öğrencilerin bakış açılarına göre de araştırılmalıdır.
4. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilerin kişisel verileri daha net bir çerçevede tanımlanmalı, kişisel veri içeren her türlü paylaşımın şartları belirlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Balıkçı, A. & Tofur, S. (2018). Türk eğitim sisteminde sosyal etkinlik anlayışı üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 13(27), 1797-1808. DOI: 10.7827/TurkishStudies.14453
- Balıkçı, A. (2020). Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre okulun anlamlandırılması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(30), 2426-2448. DOI: 10.26466/opus.761574
- Bennett, L. (2009). Reflections on privacy, identity and consent in on-line services. *Information Security Technical Report*, 14(3), 119-123. <https://doi.org/10.1016/j.istr.2009.10.003>
- Bloom, A. & Attai, L. The ABCs of Student Data Privacy for Administrators. Retrieved 14.09.2021 from https://www.cosn.org/sites/default/files/Platform_Student_Privacy_White_Paper.pdf
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Çeviri Editörleri: Bütün, M. & Demir, S. B.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (2. Baskı). Trabzon: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dülger, M.V. (2015). Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Hasta Mahremiyeti. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 1 (2), 43-80
- Eroğlu, Ş. (2018). Dijital yaşamda mahremiyet (gizlilik) kavramı ve kişisel veriler: Hacettepe Üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin mahremiyet ve kişisel veri algılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35(2), 130-153.

- Frankel, R., & Devers, K. (2000). Study design in qualitative research—1: Developing questions and assessing resource needs. *Education for Health*, 13(2), 251-261.
- Gürpınar, D. (2017). Kişisel Verilerin Korunmamasından Doğan Hukuki Sorumluluk D.E.Ü. *Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19, (Özel Sayı), 679-694.
- Hazari, S., & Brown, C. (2014). An empirical investigation of privacy awareness and concerns on social networking sites. *Journal of Information Privacy and Security*, 9(4), 31–51
- Hoel, T. & Chen, W. (2018). Privacy and data protection in learning analytics should be motivated by an educational maxim—towards a proposal. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 13(20), 1-14.
- Korkmaz, İ. (2017). Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Korkmaz, İ. (2016). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (124), 81-152.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar* 3(5). İstanbul: Yayın Odası.
- Oğuz S. (2018). Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri. *BEYDER*,13 (2), 121-138.
- Özkan, O. (2020). *Kişisel Verilerin Korunması* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> (627027).
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme Yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Polkinghorne, D.E. (1989). Phenomenological research methods. In R.S. Valle and S. Halling (Eds.), *Existential-phenomenological perspectives in psychology: Exploring the breadth of human experience* (pp. 41-60). New York: Plenum Press.
- Sadık, A. (2020). *Uluslararası Hukukta Kişisel Verilerin Korunması*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr/> (627890).
- Sınar, H. Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu Suçu (TCK md. 136). *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 2(1), 35-66.
- Sırabası, V. (2008). *Kişisel Verilerin Korunması*, Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, Bilişim ve Hukuk, II, 291-323
- Stickland, R. (2019). [The State Student Privacy Report Card: Grading the States on Protecting Student Data Privacy.](https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED612839.pdf) Network for Public Education. Retrieved 14.09.2021 from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED612839.pdf>
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2011). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (3.Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, M. (2003). Mahremiyet Hakkı ve Sosyo- Tarihsel Gelişimi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 58(1), 182-213

İnternet Kaynakları

- <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/turkiyede-internet-kullanimi-son-5-yilda-yuzde-29-artti/1953562>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Genel_Veri_Koruma_Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160407-8.pdf>
- <https://www.memurlar.net/haber/783473/manisa-mem-den-uluslarasi-skandal-cikartacak-dosya-paylasimi.html>
- <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/ogrencisiyle-dalga-gecen-ogretmene-tepki-yagdi-256785h.htm>
- <https://www.youtube.com/watch?v=vgc4qyDGf10>
- <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4182/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununa-Duyulan-Ihtiyac>
- <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a23bfe08-9b3a-4c2f-8a97-a259dcc0e667.PDF>
- <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7d5b0a2f-e0ea-41e0-bf0b-bc9e43dfb57a.pdf>
- <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>